

ECON 1210 Våren 2007

Forelesning 3 mai 2007

Hilde Bojer

3. mai 2007

Innhold

Kapittel 15: Asymmetrisk informasjon i produktmarkedet

The market for lemons

Noen løsninger

Sykeforsikring

Kapittel 16: Imperfeksjoner i arbeidsmarkedet

Fagforeninger

The market for lemons

Berømt artikkel av Akerlof

Lemon: dårlig bruktbil

Potensielle kjøpere kjenner ikke kvaliteten på brukte biler, men vet at mange av dem er dårlige.

asymmetrisk informasjon

Derfor: lav betalingsvilje

Derfor: bare dårlige biler på markedet

Større betalingsvilje for nye, dyre biler.

UHELDIG UTVALG

(Adverse selection)

Mulighet: stigende etterspørselskurve

Noen mulige løsninger

- ▶ Signalisere (ex: garanti)
- ▶ Pris indikerer kvalitet
- ▶ Kontrakter
- ▶ Omdømme (Reputation)

Sykeforsikring

Sykdom er en risiko.

Risiko dekkes normalt ved å tegne forsikring

Forsikring: Premien er et lite, sikkert tap, for å unngå er usikkert, men stort tap.

(Risikoaversjon)

Anta at det koster 500 kroner å bli syk, og at risikoen er 10 %.

1000 personer betaler 50 kroner hver: i alt 50 000

100 personer blir syke: kostnad 50 000

De har delt risikoen, og premien dekker akkurat (forventet) utgift.

Et privat forsikringsfirma vil ta en premie på kr 50 + kostnader og fortjeneste, fra hver.

I virkeligheten:

- ▶ Ulik risiko for sykdom
- ▶ Selskapet kjenner ikke risikoen for hver enkelt

Eksempel: kr 50 i premie er for dyrt for personer med lavere risiko enn 10 %

Er for billig for personer med høyere risiko enn 10 %

Det vil bli for mange kunder med høy risiko og for få med lav risiko.

Uheldig utvalg

Løsning: (Europa) Tvungen offentlig sykeforsikring til gjennomsnittlig premie.

(USA og privat forsikring: store kostnader til å skaffe informasjon + individuelle kontrakter)

Jfr bilforsikring

Atferdsrisiko

Uttrykket Atferdsrisiko

(Moral hazard)

stammer også fra teorien for forsikring

Du blir mer uforsiktig (tar større risiko)

hvis du er forsikret

Er ikke nødvendigvis umoralsk!

Gjelder både privat og offentlig forsikring

Mer allment: forsikring og offentlige stønader påvirker atferd

Kan være en ønsket virkning

Fagforeninger i Norge

Organiserte: 1,52 millioner av 2,4 millioner i arbeidsstyrken

Organisasjonsprosent: ca 62

I USA: Under 20 prosent

Fire store organisasjoner:

- ▶ Landsorganisasjonen (LO) (823 0000)
- ▶ YS Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (202 000)
- ▶ Akademikerne (143 000)
- ▶ UNIO (244 000)

Til sammen 93 prosent av alle fagorganiserte

Arbeidsgivere

- ▶ NHO Næringslivets hovedorganisasjon
- ▶ NAVO
- ▶ Handels og Servicenæringens hovedorganisasjon
- ▶ Kommunenes sentralforbund
- ▶ Staten

Oppgjørsformer

- ▶ Sentrale lønnsoppgjør
- ▶ Lokale forhandlinger

Ingen lovfestet minstelønn i Norge

Atferd

Organisasjonene forhandler om lønn, men ikke om antall ansatte.
Fagforeningen må ta hensyn til bedriftenes etterspørselskurve:
Jo høyere lønn, jo færre ansatte

Statistisk diskriminering

Eksempel på asymmetrisk informasjon i arbeidsmarkedet

Det enkelte individ blir tillagt gruppe-egenskaper

Eksempel:

Innvandrere - dårlig norsk

Kvinner – mye fravær

Arbeidsmarkedet i Norge

- ▶ Høy yrkesdeltaking
- ▶ Mye deltid
- ▶ Lav arbeidsløshet

(

AKU) ArbeidsKraftsUndersøkelsen Utføres hvert kvartal av Statistisk sentralbyrå

www.ssb.no

Viktige begrep:

- ▶ Arbeidsstyrken
- ▶ Sysselsatte
- ▶ Arbeidssøkere = arbeidsløse etter AKU definisjon

Arbeidsstyrken = Sysselsatte + arbeidssøkere

Definisjon på sysselsatt:

Lønnet arbeid 1 time eller mer i undersøkelsesuka

(Internasjonal standard)

Arbeidsløse måles også ved å telle antall registrerte arbeidsløse

De to definisjonene kan gi forskjellige tall.